

Lex Sarah-rutin Kungsholmens sdf

Reviderad november 2020

Den nämnd som ansvarar för verksamhet inom socialtjänsten eller enligt LSS ska fastställa rutiner för bestämmelserna om lex Sarah. Kungsholmens rutiner för lex Sarah gäller för nämndens verksamheter i egen regi. Rutinerna gäller från och med 27 november 2020 tills vidare.

Vad är lex Sarah?

Reglerna om lex Sarah finns i 7 kap. 6 § och 14 kap. 2-7 §§ SoL och 23 e och 24 a-g §§ LSS. Bestämmelserna innebär att uppmärksamma, rapportera och åtgärda missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden.

Syftet med lex Sarah-bestämmelserna är att bidra till att den enskilde får insatser av god kvalitet och att skydda den enskilde från missförhållanden.

Lex Sarah-bestämmelserna gäller inom hela socialtjänstens alla verksamhetsområden och även när LVU och LVM tillämpas. Oavsett om verksamheten drivs i kommunal eller enskild regi har nämnden ansvar för att kraven på god kvalitet uppfylls.

Om ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande inträffar ska ansvarig nämnd snarast anmäla detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Rapporteringskyldighet

Lex Sarah bestämmelserna gäller vid handläggning av ärenden, genomförande av insatser och uppsökande verksamhet.

Ett missförhållande kännetecknas av att det innebär en avvikelse från god kvalitet. Med missförhållanden avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som kan medföra att den enskilde inte får god omvårdnad, gott stöd, god service och lever under trygga förhållanden, eller innebär eller har inneburit ett hot

mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa

Exempel på missförhållanden är:

- brister i bemötande som klart avviker från krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet
- brister i handläggning i såväl myndighetsutövning som verkställande av insats
- fysiska övergrepp (t.ex. slag, nypningar, hårda tag)
- psykiska övergrepp (t.ex. hot, bestraffningar, trakasserier, skrämsel, kränkningar)
- ekonomiska övergrepp (t.ex. stöld av pengar eller ägodelar, utpressning eller förskingring)
- sexuella övergrepp
- brister i omsorgen (t.ex. brister i personlig hygien, tand- och munhygien, mathållning eller bristande tillsyn)
- våld som den enskilde brukaren utövar mot någon annan (t.ex. en annan brukare i samma boende)
- i det fall en person, vilken är aktuell för utredning eller insatser hos stadsdelsnämnden, har tagit sitt liv

Återkommande brister i verksamheten, som till exempel beror på bristande utrustning, kompetens eller arbetsrutiner, kan sammantaget utgöra ett missförhållande även om bristerna var för sig inte kan anses vara det.

Lex Sarah är inte till för att lösa problem i relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare, samarbetsproblem i en arbetsgrupp eller arbetsmiljö problem. Fokus är på den enskilde brukaren.

Vem rapporterar?

- anställd
- uppdragstagare, exempelvis personal från bemanningsföretag, kontaktperson, jourfamilj och kontaktfamilj
- praktikant eller motsvarande under utbildning
- deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program

Anhöriga kan inte rapportera missförhållande, men har möjlighet att påtala brister som då behandlas som klagomål och synpunkter. Om anhöriga eller den enskilde inte tycker att de får gehör för sina synpunkter kan de vända sig till IVO:s tillsynsavdelning.

Hur rapportera

Rapportering ska ske omedelbart så fort ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande uppmärksammas eller kommer till kännedom.

Den som rapporterar enligt lex Sarah måste meddela vem han eller hon är.

Den som rapporterar ett missförhållande ska göra det med rapporteringsblanketten som finns på intranätet.

Beskriv kortfattat:

- missförhållandet eller den påtagliga risken för ett missförhållande
- vem/vilka det är som berörs
- konsekvenserna för den enskilde brukaren
- var och när missförhållandet upptäcktes

Den enskilde som berörs bör alltid underrättas om ett missförhållande som inträffat (SOFS 2011:5, 5 kap. 5 §.

Enhetschef gör bedömningen av hur och när den enskilde ska informeras om att händelsen rapporterats. Den enskilde kan inte påverka om händelsen ska rapporteras eller ej.

Var ska lex Sarah-rapporten lämnas?

- Dagtid: Underrätta chef eller ställföreträdare inom verksamheten. Rapport skickas till lex Sarah ansvarig.
- Kväll, natt och helg: Om situationen kräver det, underrätta Trygghetsjouren/ Socialjouren så att åtgärder kan vidtas. Rapport skickas till lex Sarah ansvarig.

Information om vem som är lex Sarah ansvarig finns på intranätet

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2013/3/Foreskrifter-och-allmanna-rad-for-Lex-Sarah-pa-Kungsholmens-stadsdelsforvaltning/>

Rapport skickas via internpost direkt till lex Sarah ansvarig

Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Box 490 39
100 28 Stockholm

Utredning

Lex Sarah ansvarig genomför utredning och ser till att inkommen rapport diarieförs (*utredningsblankett finns på intranätet*).

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2013/10/Lex-Sarah1/#Blanketter-2>

Uppgifter begärs in från berörd verksamhet. Syftet med utredning är att förstå varför missförhållandet kunde inträffa och med det kunna förhindra att det händer igen.

Dokumentationen i utredningen ska visa:

- När rapporten togs emot
- När missförhållandet eller risken för missförhållande inträffade
- När missförhållandet eller risken för missförhållande uppmärksammades
- Vad som har hänt och vilka konsekvenser fick det för den enskilde

- Identifierade orsaker till missförhållandet eller risken för missförhållandet
- Bakomliggande orsaker
- Om något liknande har inträffat i verksamheten tidigare och i så fall varför det inträffat igen
- Bedömning av om något liknande kan hända igen
- Vilka åtgärder som vidtagits för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet
- Vilka åtgärder som planeras eller vidtagits i verksamheten för att ett liknande missförhållande inte uppkommer igen
- Övrigt som framkommit i rapporten
- Beslut eller ställningstagande

Det är viktigt att dokumentationen ger svar på samtliga ovanstående punkter.

Anmälan till inspektionen för vård och omsorg

Allvarliga missförhållanden eller påtagliga risker för allvarliga missförhållanden anmäls. Förvaltningschef/stadsdelsdirektör fattar beslut om händelsen ska anmälas till IVO. Anmälan till IVO görs på särskild blankett av Lex Sarah ansvarig (*blankett finns på IVO:s hemsida <https://www.ivo.se/publicerat-material/blanketter/lex-sarah/>*).

Nämnd

Ställningstagande att inte fortsätta utredning, beslut att avsluta utredning och/eller beslut om anmälan till IVO anmäls i särskild ordning till stadsdelsnämnden. Beslut från IVO anmäls till nämnd.

Polisanmälan

Om det finns anledning att anta att en inträffad händelse är brottslig, bör den som ansvarar för verksamheten tillsammans med den enskilde eller dennes ställföreträdare ta upp frågan och göra en polisanmälan.

Ansvarsfördelning

Enhetschef

- Vidtar omedelbart de nödvändiga åtgärderna som situationen kräver
- Informera medarbetare minst en gång per år om rapporteringsskyldigheten och om Kungsholmens lokala rutiner. Informationsskyldigheten gäller även när en ny medarbetare påbörjar en anställning, ett uppdrag, en praktikperiod eller motsvarande. På intranätet finns utbildningsmaterial, information och blanketter.
- Att nödvändiga åtgärder vidtas omedelbart för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet eller risken för missförhållande.
- Dokumentera åtgärder. Upprätta, revidera och förtydliga rutiner för att missförhållandet inte ska upprepas. Kommunicerar åtgärder med Lex Sarah ansvarig.

- Den enskilde som berörs bör alltid underrättas om ett missförhållande som inträffat (*SOSFS 2011:5, 5 kap. 5 §*).

<https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20115-om-lex-sarah/>

- Informerar samt ger stöd till berörd personal.
Ser till att nödvändiga uppgifter dokumenteras i den enskildes journal (*Lex Sarah rapport och utredning ska inte tillföras den enskildes journal/akt, utan ska förvars i förvaltningens diarium.*) I det fall en anmälan gjorts till Inspektionen för vård och omsorg, IVO ska detta också noteras i journalen - anmälan är dock inte en journalhandling

Medarbetare

- Alla medarbetare har ett eget ansvar att känna till gällande rutiner. Den som får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande inom den egna verksamheten är skyldig att rapportera detta. Den person som rapporterar ansvarar inte själv för att bedöma hur allvarligt missförhållandet är.

Lex Sarah ansvarig

- Tar emot lex Sarah rapport.
- Ansvarar för att ärendet diarieförs. En rapport om ett missförhållande eller påtaglig risk för ett missförhållande som inkommer till nämnden är en allmän handling. En allmän handling ska registreras utan dröjsmål (5 kap. 1 § i offentlighets- och sekretesslagen OSL).
- I förekommande fall informera annan berörd nämnd.
- Föra löpande statistik på anmälningar och åtgärder. Även verksamheter på entreprenad och som kommunen genom avtal enligt socialtjänstlagen har överlämnat till enskild att utföra ska tas med i statistiken. Stadsdelsnämnden ska vid varje tertialrapport och i verksamhetsberättelsen informeras om anmälningar som är gjorda med stöd av SoL 14 kap 2§ och 24a § LSS.
- Följa upp att rutiner för information om rapporteringsskyldigheten fullgörs (*tillsammans med avdelningschef*).
- Redogör för ärendet för den ledningsgrupp där rapporterande enhet ingår.
- Kontrollerar att enhetschefens vidtagna åtgärder är relevanta

Avdelningschef

- Om det kan konstateras att den rapporterade händelsen inte är ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande kan rapporten avskrivas med ett ställningstagande. Ställningstagandet och motivering, datum och namn och befattning på den som gjort ställningstagandet ska dokumenteras. Ställningstagandet bör antecknas på den inkomna rapporten som därmed avskrivs.
- Information till stadsdelsnämnden.

Stadsdelsdirektör

- Beslut om att avsluta utredning
- Beslut om anmälan till IVO.

När nämnden fattat beslut, men insatserna utförs av annan nämnd, på entreprenad eller i privat regi

När en verksamhet tar emot en lex Sarah rapport från en anställd ska de informera beslutande nämnd/ beställarenhet (helst via stadens blankett).

- Den beställarenhet som fattat beslut följer upp utredningen i syfte att vidta åtgärder om detta behövs till skydd för den enskilde brukaren.
- Den som tar emot informationen, vidarebefordrar informationen till lex Sarah ansvarig (*för statistik*).
- Stadsdelsnämnden har inget ansvar för att utreda eller åtgärda.

Till rutinen hör

- Stockholms stads riktlinjer för lex Sarah, juni 2013
- Blankett för lex Sarah-rapport
- Blankett för lex Sarah-utredning
- Blankett för lex Sarah- information

Mer information finns på intranätet där länkar finns till Kungsholmens lokala rutiner, Stockholms Stads riktlinjer, rapportmallar med mera

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2013/3/Foreskrifter-och-allmanna-rad-for-Lex-Sarah-pa-Kungsholmens-stadsdelsforvaltning/#Hur-rapporterar-jag--1>

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2013/10/Lex-Sarah1/>